

Örömhír

Kőműves Kelemen gyermeke képtelen volt elviselni anyja halálát, a ballada szerint belepusztult bánatába. Elképzelem, hogy miként hatott a többi mesterember gyermekére is az apák által csoportosan elkövetett bűn. A szülői példa ugyanis mélyebben hat, mint a tanítás. A gyerekek akaratlanul is követik a látott, megtapasztalt szülői magatartást. Nem csodálkoznék, ha a történetek után azt hallottam volna róluk, hogy céljaik megvalósítása érdekében átgázoltak bárkin, hogy a szerencsében bízva, akár a hozzátartozóik életét is kockára tették, hogy a kimondott szó és a közös áldozathozatal fontosságáról szónokolva, nem riadtak vissza semmiféle törvénytelenégtől.

Atyáik vétkének a büntetését hordozzák magukon, mondják sokan ilyenkor; meg van írva, hogy harmad- és negyedikzigen bünteti Isten az elkövetett bűnt. A Tízparancsolat második parancsolatába foglalt kijelentés nagypám 1928-ban kiadott Bibliájában még így szerepel: „*én vagyok a te Jehova Istened erős bosszúálló, ki megbüntetem az atyáknak vétkeket a fiakban*”. Ez idő tájt egy több mint tíz nyelvet beszélő budapesti zsidó, Donáth Benjámín fennakadva ezen a kijelentésen, áttanulmányozta az Ószövetség héber szövegét, illetve görög, latin és több modern nyelvű fordítását, és megállapította, hogy a fordítások során tévedés történt. Hároméves kutatási eredményeit a Vatikánban is bemutatta, érvelése *Az Isten nem bosszúálló* címmel jelent meg nyomtatásban, amelyben nem kevesebb, mint 108 igehellyel támasztotta alá állításait. A szavak eredetét, fejlődését, mondattani szerepét vizsgálva, a nyelvészet eszközein túl, a szövegeket etikai szempontból is elemezve, logikus gondolatmenet útján jut arra a szilárdan megalapozott következtetésre, hogy Isten büntet, ha az igazság azt követeli, de nem áll bosszút. Ez az emberekre nézve is szégyenletes tulajdonság nem jellemző Istenre. A szeretetében buzgó és féltékeny (riválist nem tűrő) Isten miért büntetné a leszármazottakat az atyák vétkéért? Összeegyeztethető-e ez igazságosságával? Az eredeti szövegben szereplő, „*megbüntetem*”-ként fordított szónak több jelentése van: figyelmet tanúsít, foglalkozik valakivel, felülvizsgál, elmarasztal, számlál, megemlékezik, fontolóra vesz, büntet. Ennek alapján nem egy bosszúálló Isten képe rajzolódik ki, hanem ellenkezőleg, egy olyané, aki a megítélés során megvizsgálja, szem előtt tartja a körülményeket. A fiak bűneire tekintve nem feledkezik meg arról, hogy az elkövető milyen családban nőtt fel, milyen nevelést kapott, milyen szülői példát látott, mennyire befolyásolta az tetteiben, és mindezt enyhítő körülményként veszi figyelembe. Kegyelmesen, igazságosan ítél. Donáth Benjámín nem érthette meg, hogy „*Isten szent nevéől a »bosszúállás« szégyenfoltja*” letöröltesse. A bosszúálló kifejezés csak az 1935-ben bekövetkezett halála utáni kiadásokból kezdett eltűnni.

Károli fordításában a féltőn szerető, a katolikusok által használt Káldiében pedig az erős és féltékeny kifejezések váltották fel, a büntetésre vonatkozó rész viszont lényegében nem változott. Ezzel a felemás eredménnyel aligha lenne megbékélve az egykori szenvedélyes nyelvész. A 2001-es keltezésű román fordításra viszont valószínű, hogy elégedetten bólintana. Ebben a *pedepsesc* (megbüntetem) kifejezés helyett a *cercetez* (megvizsgálom, megfigyelem, felkutatom) szó szerepel. A legrégebb magyar fordítás is ehhez áll közel: „*Én vagyok te Urad Istened, erős, féltelmes, szerető, meglátogatván atyáknak ő álnokságát ő fiokban mind harmad és negyed igit, azoknak, kik engem gyilöltének.*”

Szülőkként, nagyszülőkként az utódainknak mintául szolgáló életvitelünk miatt mi magunk vagyunk felelősek, ezért csakis nekünk kell felelnünk Isten kegyelmes, de igazságos ítélőszéke előtt. Gyermekeként nem kell tartanunk a felmenőink által elkövetett bűnök miatti bosszútól (mert Isten nem bosszúálló). A saját vétkeinkről kell számot adnunk a féltőn szerető Isten előtt, aki szem előtt tart, kivizsgál és figyelembe vesz minden körülményt, annak érdekében, hogy felmentsen.

• BUSTYA SÁNDOR

Tollas Tibor

Jézus és a gyermekek

Mikor a meglett férfikort elérte,
farizeusok vitája helyett
csak csendet kívánt, megfáradt ölébe
néhány madárként bűvő kisdedet.

Óvó kezét fürtös fejükre tette,
napszitta, néma halászok között
vacsora füstje szállt, s a naplemente
bíborszín hidat vert a tó fölött.

A föld ízével fűszerezve áradt
testében szét az egyszerű titok:
Isten országa itt nő a családnak
békés ölen, hol gyerekráj csipog.

Szeretett volna köztük megpihenni,
hajnalkor hívták meg nem tett utak.
Szakállas arcán vitte leheletnyi
ujjuk nyomát, cirógatásukat.

Mikor a felnőttek magukra hagyták,
s búcsúzóul csak Júdás-csók jutott,
a gyilkosoknak szelíd gyermekarcát
kereste, s vért és könnyet hullatott.